

Kethea – aneb jak se léčí závislosti v Řecku

V říjnu 2018 jsem dostala příležitost navštívit v rámci zahraniční stáže, vycházející z evropského vzdělávacího systému sítě Ecett, pod eprojektem Erasmus +, organizaci Kethea. Ta je jednou z předních řeckých organizací zabývajících se léčbou závislosti cestou psychoterapeutického přístupu (jak jsem se posléze dozvěděla, další větví samostatně se profilujícího přístupu je přístup substituční léčby). Organizace Kethea je financována z vlády a ve svém portfoliu disponuje mnoha zařízeními, která na sebe systematicky navazují. Nutno dodat, že se organizace nezabývá jen léčbou závislostí, ale pracuje také například s imigranty.

Během své pětidenní stáže jsme měla možnost navštívit pět různých služeb, které nabízejí péči o závislé na návykových látkách, alkoholu a gamblingu. Bylo velmi zajímavé sledovat mnoho odlišností v přístupu k léčbě dané kulturními zvyklostmi, ale také principy, které fungují stejným způsobem u nás „doma“ jako v několik tisíc kilometrů vzdálené zemi...

První den mě přivítal Fotis, koordinátor těchto stáží v organizaci Kethea. Fotis dorazil na krásné bílé motorce značky BMW, nicméně byl prozíravý, když mi zajistil odvoz do terapeutické komunity v autě své ženy Ioannis, která v komunitě také pracuje. Po pár zdvořilostních frázích s Ioannis a jejím kolegou, jsme se rychle dostali na otázky z naší „branže“. Zajímalo mě, jak dlouho v Kethea pracují a překvapil mě výčet roků strávených v dané organizaci. Jak jsme se poté setkávala s dalšími a dalšími pracovníky, zjistila jsem, že Ioannis není nějakou výjimkou a že se Kethea může „pyšnit“ poměrně nízkou fluktuací pracovníků, neboť minimálně ta zhruba desítkou osob, kterou jsem potkala, zde setrvává zaměstnána v rozmezí 10 – 20 let.

Ale zpět k náplni prvního dne. V plánu byla návštěva terapeutické komunity na ostrovech Salamina, které jsou vzdáleny zhruba 15 min. plavby trajektem z poloostrova Pireaus, kde se nachází také další programy adiktologické služby Kethea Nostos. Historie terapeutické komunity Nostos sahá až do roku 1993, kdy byl symbolickým příplutím prvních klientů na dřevěné lodi, která do dnešních dnů zdobí zahradu komunity, položen „základní kámen“ tohoto programu. Komunita do letošního podzimu sídlila

v krásné vile se zahradou, kterou musí bohužel z finančních důvodů v nejbližší době opustit. Program komunity je principiálně podobný jako jsme zvyklí u nás v Čechách. Je postavený na pobytovém typu léčby s psychotherapeutickými a resocializačními prvky. Její délka se však striktně drží doby 6 měsíců. Klienti, kteří se chtějí do tohoto programu zapojit musí projít přes tzv. Counselling Centre, nebo-li konzultačním centrem, které je první kontaktní službou v celém řetězci navazujících zařízení pro léčbu závislosti na nelegálních návykových látkách. Léčba závislosti v Kethea rozlišuje totiž dvě hlavní skupiny klientů, dle typu závislosti. Závislost na alkoholu a gamblingu řeší služba Kethea Alfa, zatímco závislost na nelegálních návykových látkách Kethea Nostos. Zajímavostí a odlišností oproti našim zvyklostem je skutečnost, že v komunitě není zajištěna 24 hod. služba personálu. Pracovníci dojíždí do služby ráno a opouštějí ji v odpoledních hodinách. Přes noc jsou „pouze“ na telefonu pro případ výjimečných situací. Kapacita komunity je kolem 60 osob, aktuálně ji však obývá zhruba kolem 30 osob, z 90% mužů. Členové komunity se věnují vedle psychotherapie a resocializace také volnočasovým aktivitám. Aktuálně jsou klienti zapojeni do systematického reintegračního projektu Reintegration Through Sport Project, který je realizován skrz outdoorové adrenalinové aktivity. Po absolvování komunity mají klienti možnost pokračovat do některé z navazujících služeb – pobytové s názvem Rehabilitation Centre či ambulantní, tzv. Day Care Centre.

Rehabilitation Centre, které jsem navštívila 3. den stáže se nachází v městské části na poloostrově Pireaus. Služba nabízí pobytovou následnou péči pro klienty nad 21 let věku, trpící závislostí na nelegálních návykových látkách, kteří jsou bez vlastního domova. Služba je poskytována zcela zdarma (stejně jako všechny ostatní služby – ambulantní i pobytové) a klienti ji mohou využívat maximálně 2 roky. Program služby je odlišný pro klienty, kteří mají své zaměstnání a pro ty, kteří žádnou práci nemají – tito se během dne zapojují do programu Day Care Centre a účastní se takových projektů, jako je například spolupráce s místními školami, divadly či sportovišti (v době mé stáže právě došel projekt, v rámci něhož klienti pomohli vymalovat jednu z místních škol a spolu s dětmi ji vyzdobili malbami na zdech).

Poslední z navazujících služeb pro klienty se závislostí na návykových látkách je již zmiňované Day Care Centre. Jde o ambulantní službu, kterou mohou každý všední den mezi 9 a 15 h využívat plně abstinující klienti, kteří nemají zaměstnání. Jde vlastně o takový „denní stacionář“, ve kterém se klienti účastí psychotherapeutických (individuálních i skupinových) a dalších rozvojových aktivit, ale také nácviku sebeobsluhy a resocializaci (klienti uklízí prostory zařízení a vaří si oběd). Do programu této služby se

také často zapojují jako dobrovolníci bývalí a úspěšně abstinující členové, tzv. ex-users, kteří se snaží ostatní klienty svým příkladem motivovat v jejich léčbě. Zajímavostí v otázce abstinence pro mě byla akceptace kontrolovaného pití alkoholu u klientů dlouhodobě abstinujících od své primární drogy (v tomto případě nelegálních návykových látek). Argumentem pracovníků pro tuto akceptaci byla silně zakořeněná kulturní tradice konzumace alkoholu jako společenského zvyku při rodinných či přátelských setkáních.

Budova, v níž sídlí Day Care Centre (v přízemí), náleží však také službě Counselling Centre (v 1.p.). Jak již bylo zmiňováno, jde o službu stojící na samém počátku celého řetězce. Cílem programu je identifikovat klientovi potřeby, závažnost závislostního onemocnění, či přidružených duálních diagnóz a v neposlední řadě zjistit jeho motivaci ke změně životního stylu. Na podkladě těchto zjištění se poté pro klienta hledá nejefektivnější způsob léčby (pobytové či ambulantní, v komunitní či následné péči). Službu mohou využívat klienti zhruba 1 rok, každý den od 15 h (časová dotace obou programů sdílejících jednu budovu je nastavená tak, aby se klienti obou programů vystřídali a ideálně se nepotkávali). Nutností a pravidlem programu je dodržování plné abstinence po dobu využívání služeb zařízení.

Posledním z navštívených zařízení bylo zázemí služby Kethea Alfa, což je program určený pro závislé na alkoholu a gamblingu, a pro jejich blízké (mimo jiné s blízkými osobami se úzce spolupracuje také ve službách Kethea Nostos). Tato služba nabízí své programy od roku 2003, a to klientům nad 21 let. V současné době jejich služeb využívá zhruba 200 klientů a jejich příbuzných, pro něž je připraven pestrý psychoterapeutický ambulantní program skupinového i individuálního rázu, jehož trvání je od 8 měsíců až do 2 let. Pro zajímavost, průměrný věk klientů s alkoholovou závislostí je 43 let, u gamblerů se pohybuje průměrný věk kolem 39 let. Odlišností této služby od ostatních adiktologických programů organizace je využívání samořídících skupin, jejichž program je inspirován principy Anonymních alkoholiků. Na rozdíl od AA je však na těchto skupinových programech vždy přítomen psychoterapeut, který dohlíží na proces a je připraven pomoci řídicímu účastníkovi, který vždy vychází z řad členů skupiny. V neposlední řadě pro mě byl překvapivý systém pravidelného střídání terapeutů mezi

KEOEA

Erasmus+

jednotlivými skupinovými programy, údajně z důvodu udržení si odstupů od klientů a možnosti takové množství klientů vůbec poznat a setkat se s nimi. Díky tomuto faktu mi vyvstalo mnoho otázek nad tím, jak se zde pracuje s terapeutickým vztahem, jakožto jedním z hlavních nástrojů psychoterapeutického procesu.

V závěru bych ráda dodala, že pro mě tato stáž byla ohromnou profesní i osobní zkušeností. Nejenže mi nabídla mnoho inspirace a zamyšlení pro mou odbornou práci, ale také mi dodala pocit uspokojení a jistotu v tom, že systém léčby závislosti v České republice je svým pojetím na vysoké úrovni, a že služby, které nabízíme se opírají o kvalitu a profesionalitu. Jsem velmi vděčná za to, že jsem měla možnost tuto zahraniční stáž absolvovat a čerpat z ní cennou výměnu zkušeností.